

Irlandczycy świętują 100 lat Powstania Wielkanocnego

27 marca 2016

Tegoroczne Święta Wielkanocne są szczególnie dla Irlandczyków. Świętują oni bowiem setną rocznicę Powstania Wielkanocnego, które sto lat temu wybuchło na ulicach Dublina i stało się momentem przełomowym w historii walki o niepodległość Irlandii. W Dublinie oraz całym kraju odbywają się uroczystości upamiętniające zryw, odbywają się parady, składanie wieńców, okolicznościowe koncerty.

Oficjalne obchody rozpoczęły się od złożenia przez prezydenta Irlandii Michaela D Higginsa wieńców w Parku Pamięci na Parnell Square w centrum Dublina. Uroczystości potrwały cały świąteczny weekend. Wcześniej żona prezydenta Sabina Higgins składała kwiaty na grobie rewolucjonistki Konstancji Markiewicz na cmentarzu Glasnevin. Podkreśliła przy tym wkład kobiet w powstanie i całą walkę o niepodległość Irlandii a także odniosła się do czasów dzisiejszych przestrzegając przed nowoczesnym kapitalizmem i „imperium chciwości”.

Uroczystości w parku pamięci, miejscu gdzie ufundowana została formacja Ochotników Irlandzkich (Óglaigh na hÉireann, późniejsza Irlandzka Armia Republikańska), po minucie ciszy w hołdzie poległym sto lat temu bojownikom, odbyła się recytacja patriotycznych wierszy, modlitwy i koncert. W uroczystościach brali udział weterani oraz przedstawiciele sił zbrojnych. Później prezydent spotkał się z rodzinami poległych w powstaniu. W przemówieniach prezydent i inni oficjele mówili o różnych politycznych motywacjach powstańców, których wspólnym celem była niepodległa republika irlandzka a także o ich wpływie na późniejsze losy kraju. Jednym z powstańców wielkanocnych był późniejszy wieloletni prezydent i premier Irlandii Eamon de Valera.

Głównym wydarzeniem weekendu będzie jutrzejsza parada, która przejdzie ulicami Dublina. Ma ona liczyć ok. 250 tysięcy osób i być największym tego typu marszem w historii kraju. Jutro także, odbędzie się odczytanie proklamacji niepodległej republiki przed budynkiem pocztowym, w którym trwały walki z Brytyjczykami.

Wydarzenia kulturalne odbywają się w ponad 200 miejscach w stolicy Irlandii, są to wystawy, rekonstrukcje, debaty i przedstawienia.

POWSTANIE WIELKANOCNE 1916

W poniedziałek wielkanocny 24 kwietnia 1916 roku grupa irlandzkich nacjonalistów proklamowała niezależną od Wielkiej Brytanii Republikę Irlandzką i wraz z około 1600 bojownikami rozpoczęła walkę z wojskiem brytyjskim i policją. Rebelianci zajęli kilka budynków w Dublinie, główną areną walk był budynek poczty, i walczyli przeciwko przeważającym siłom brytyjskim. Wartym odnotowania jest fakt, że powstanie zostało rozpoczęte w chwili gdy Wielka Brytania była mocno zaangażowana w Pierwszą Wojnę Światową.

Powstanie zostało zapoczątkowane przez siedmiu członków Rady Wojskowej Irlandzkiego Bractwa Republikańskiego (działającego również w USA pod nazwą Fenian Brotherhood, określeniem „Fenianie” nazywa się obie frakcje). Rebelianci wywodzili się kilku organizacji. Byli to Ochotnicy Irlandzcy (Óglaigh na hÉireann), Irish Citizen Army (której zadaniem do tej pory było m.in. ochranianie demonstracji robotniczych) oraz ochotniczki z żeńskiej, republikańskiej organizacji paramilitarnej Cumann na mBan.

Powstanie miało w zamyśle objąć całą Irlandię, lecz z różnych względów udało się zorganizować je w głównej mierze tylko w Dublinie. Zostało ono stłumione już po sześciu dniach a liczba strat ocenianych jest, po stronie brytyjskiej na 116 zabitych i prawie 400 rannych, natomiast wśród rebeliantów i cywili na

318 zabitych i ponad dwa tysiące rannych. Mimo wątpliwego sukcesu militarnego powstanie to zapisało się jako wydarzenie, które otworzyło drogę do irlandzkiej niepodległości m.in. ze względu na egzekucję liderów, którzy okrzyknięci zostali męczennikami a sprawa republikańska zyskała poparcie na świecie. Rebeliantom nie udało się poderwać do walki irlandzkiego społeczeństwa, natomiast błyskawicznie zareagowała Wielka Brytania wprowadzając stan wojenny na terenie całego kraju.

W 1921 roku podpisano traktat, który rok później ustanowił Wolne Państwo Irlandzkie, poprzedniczkę dzisiejszej Republiki Irlandii.

PRZED POWSTANIEM

Na mocy tzw. Act of Union podpisanego w 1800 roku Irlandia (która znajdowała się pod różnymi formami brytyjskiej kontroli od XII wieku) stała się częścią Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii. W rezultacie aktu Irlandia straciła swój parlament w Dublinie i zarządzana była z Londynu. W XIX wieku grupy irlandzkich nacjonalistów na różne sposoby próbowały przeciwstawiać się tej sytuacji.

Niektórzy umiarkowani nacjonaściści opowiadający się za samodzielnymi rządami (ang. home rule) optowali za pozostaniem w unii z Wielką Brytanią jednak domagali się dla Irlandii pewnego rodzaju samorządu. Podejmowane na tę rzecz szereg starań, jednak wybuch Pierwszej Wojny Światowej zawiesił prace nad odpowiednimi ustawami.

W tym czasie tajna organizacja rewolucyjna, Irlandzkie Bractwo Republikańskie (IRB) planowała zbrojną rebelię i kierowała się żądaniami całkowitego odzyskania niepodległości. Liczyli oni na pomoc Niemiec, które w Pierwszej Wojnie Światowej walczyły przeciwko Brytyjczykom. Transport broni i amunicji dla rebeliantów został namierzony na morzu przez Brytyjczyków a dowodzący jednostką kapitan zatopił ją. Organizator transportu

Roger Casement został oskarżony o zdradę i stracony w sierpniu 1916 roku.

REZULTAT POWSTANIA

W maju Brytyjczycy stracili piętnastu liderów powstania. Ponad trzy tysiące osób, które podejrzewano o wspomaganie powstańców zostało aresztowanych. 1800 wywieziono do Anglii i uwięziono bez procesów. Egzekucje, masowe aresztowania i stan wojenny wzbudzili w Irlandczykach jeszcze większy sprzeciw wobec rządów Brytyjczyków i pozwoliły zbudować ruch na rzecz irlandzkiej niezależności.

W 1918 roku partia Sinn Fein, której celem była Republika Irlandzka, zdobyła większość miejsc przeznaczonych dla Irlandczyków w brytyjskim parlamencie. Jednak członkowie partii odmówili zasiadanie w nim a następnego roku zebrali się w Dublinie aby zwołać parlament irlandzki zwany Dail Eireann i zadeklarować niepodległość Irlandii. Jednocześnie walkę partyzancką przeciwko brytyjskiej administracji i siłom zbrojnym rozpoczęła Irlandzka Armia Republikańska (IRA). Partyzancka wojna o niepodległość toczona była w latach 1919-1921, brało w niej udział piętnaście tysięcy bojowników IRA przeciwko 50 tysiącom brytyjskich żołnierzy oraz wspieranych przez nich Ochotników Ulsterskich. Po zawieszeniu broni w 1921 roku podpisano traktat, który utworzył Wolne Państwo Irlandzkie, samorządny kraj w ramach Wspólnoty Brytyjskiej. W jego skład weszło 26 hrabstw, pozostałych sześć hrabstw Irlandii Północnej pozostało w składzie Wielkiej Brytanii (do dziś hasłem republikanów dążących do zjednoczenia wyspy jest „26+6=1”). W pełni niepodległa Republika Irlandii została formalnie proklamowana w poniedziałek wielkanocny 18 kwietnia 1949 roku.

Źródło: Autonom.pl